

22A Tendence české poezie po 2. světové válce

ÚVOD – ČESKÁ LITERATURA PO ROCE 1945 (společné pro otázky 22A a 23A)

Česká literatura v letech 1945 – 1968:

- únor 1948, komunistická diktatura, železná opona, absolutní vliv Sovětského svazu
- politické čistky a likvidace inteligence, tzv. akční výbory
- procesy a popravy v 50. letech
- zákazy v oblasti tisku (Lidové noviny)
- řádění v knihovnách (na indexu K. Čapek, J. Orten, F. Kafka, J. Foglar...)
- psychický teror a emigrace, devastace literatury v 50. letech – budovatelské romány, od r. 1956 postupné uvolňování
- periodika: Literární noviny, Host do domu, Květen, Světová literatura, Plamen
- 60. léta: rehabilitace; iluze, že komunismus může být reformován – tzv. komunismus s lidskou tváří; Pražské jaro

Česká literatura v letech 1968 – 1989:

- 21. srpen 1968 – vpád vojsk Varšavské smlouvy
- normalizace – dalších 20 let kulturní a politické nesvobody
- likvidace nekomunistických periodik; zákazy publikování (Kundera, Havel, Tigrid, Vaculík, Lustig, Filip, Škvorecký, Mňačko...)
- emigrace (150 000 lidí)
- násilné přerušování přirozeného vývoje veškeré kultury
- **rozdělení literatury** (tyto kategorie nevypovídají nic o kvalitě literárních děl)
  - **oficiální**
  - **samizdatová**
  - **exilová**
  - **underground**

Přehled exilových nakladatelství:

Sixty - Eight Publishers (J. Škvorecký, Toronto, 1971)
Rozmluvy (A. Tomský, Londýn, 1982)
Index (Kolín nad Rýnem, 1971)
Konfrontace (Curych 1973)
Poezie mimo domov (Mnichov)
Arkýř (Mnichov 1980)

Exilové časopisy:

Svědectví (1956, Paříž, P. Tigrid)
Listy (1970, Řím, J. Pelikán)
Proměny (USA)

Přehled samizdatových edicí:

Petlice (1972, L. Vaculík)
Expedice (manželé Havlovi)
Česká expedice (1978)
Pražská imaginace (vydávání děl B. Hrabala)

Samizdatové časopisy:

Vokno (1979, I. Jirous)
Revolver revue (1985, S. Vondra, J. Topol)

Poezie (nejživěji reaguje na proměny společnosti)

Odezva na válku: patos, dokumentární ráz, politická aktuálnost, díky osvoboditelům, obavy z budoucího vývoje, servilní postoje

Vladimír Holan – *Dík Sovětskému svazu; Panychida; Rudoarmějci*

Vítězslav Nezval – *Historický obraz*

Jan Zahradníček – *La Saletta*

Vilém Závada – *Povstání z mrtvých*

František Halas – *V řadě; A co?*

Josef Čapek – *Básně z koncentračního tábora*

Jaroslav Seifert – *Přilba hlíny*

František Hrubín – *Chléb s ocelí; Jobova noc; Hirošima*

Skupina 42: do roku 1948, inspirováni velkoměstem

Jiří Kolář – *Prométheova játra; Vršovický Ezop*

Ivan Blatný – *Stará bydliště; Pomocná škola Bixley*

Josef Kainar – *Nové mýty; Člověka hořce mám rád; Moje blues*

Skupina Ra: tzv. mladší surrealisté, do r. 1948

Ludvík Kundera

Ohnice: skupina kolem Kamila Bednáře, hlásili se k odkazu J. Ortana

Projevy schematismu: předem stanovené normy, zjednodušení, obecné „pravdy“, politická rovina přednostní, dogmatismus, kult osobnosti

Květnáci: skupina kolem časopisu *Květen* (1955 – 1959), „poezie všedního dne“

Miroslav Holub – *Denní služba*

Karel Šiktanc

Skupina kolem časopisu *Host do domu* (1954 - 1970): časopis měl významnou úlohu při prosazování demokracie v 60. letech

Oldřich Mikulášek – *Ortely a milosti; Svlékání hadů; Agogh; Šokovaná růže*

Jan Skácel – *Smuténka; Metličky; Chyba broskví*

Generace 60. let:

Václav Hrabě – *Blues pro bláznivou holku*

Josef Hiršal a Bohumila Grögerová – konkrétní poezie

Pert Kabeš

Ivan Diviš – *Odchod z Čech*

Ivan Wernisch

Písničkáři:

Vladimír Merta, Jaroslav Hutka, Karel Kryl, Jaromír Nohavica, Pavel Dobeš, Vlastimil Třešňák

Další, které jsme četli:

Jiří Žáček - *Aprílová škola*

Antonín Přidal

Ivan Martin Jirous = Magor – *Magorovy labutí písně*

Jan Zábřana

Jiří Kuběna

22B Styl řečnický

Řečnické umění = rétorika vznikla v antice (Aristotelés, Démosthenés, Cicero).

Rétorický styl – styl oficiálních veřejných mluvních projevů. Využívá prostředky zvyšující názornost, sugestivnost, dramaticčnost projevů (mimika, gesta, emotivnost).

Projevy jsou mluvené, předem připravené, přednášené z paměti; důležité je umění přednesu a správná výslovnost. Vzhled řečníka je často důležitější než to, co říká! (politici, image, sexappeal).

Řečnické prostředky:

- ✘ spisovná čeština!
- ✘ oslovení publika, zvolání, řečnické otázky, apostrofy, lit. figury
- ✘ názorné prostředky (schémata, přísloví, přibližné číselné údaje)
- ✘ dramatické prostředky (intonace, důraz, pauzy)
- ✘ řeč je pronášena vstojem, bez zbytečných pohybů, kontakt s publikem!, slušné oblečení

Řečnické útvary:

- ✘ využívají slohový postup *výkladový a úvahový*
- ✘ politické řeči (populismus!) – **projev, proslov**
- ✘ soudní řeči
- ✘ duchovní řeči – **kázání**
- ✘ naučné řeči – **přednášky**
- ✘ **diskuse** (dialogický charakter, předsedající diskusi řídí)